

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 7. Már. 1787.

Hazánkbéli dolgok.

Míg a' Béts' Tökürebbe tekintető Musa rá-ér-
 keznék, nem áthatja a' halgatni csak edgy per-
 centésig sem tudó M. Kurir, hogy Florának a' Pallás ab-
 lakában fénylő edgy pár virág szálaról megue szollal-
 jan, és azokkal közönségesen felne ditsekedjék, annális
 inkább, mivel a' modi világ mái szépjeinek többnyire
 könyvhellyet tükör, penna helyet legyező lévén ke-
 zekben, minden böltseffégek a' magok felöltezke-
 ben, minden gazdaszszonyfágok a' Párisi ujmodi öl-
 tetetek' megszerzésében álván, ezen edgy pár virág-
 száal tiaknem a' tövifsek közzül tudöklikki fokaknak
 példaul. Ezt vcízem edgy bizonyos kézből Erdély-
 ből szebenből: — „Nálunk a' gazdaszszoyfágban,
 és a' gazdaszszonyfágra tartozó Tudományokban an-
 nyira mentenek a' nagyobb rangu Dámák, hogy a'

M. Tanácsos *Zejk Dániel* Ur ö Nagyfága nagyra szü-
 letett két *Kisasszonyai* u. m. *Borbára* és *Mária*, a'
 múlt szeptembernek 25 dikén (a' magok Tanittojokra
 való szorgalmatos vigyázások által) minden üő tyuk-
 nélkül tojást kolterénekki, mellyekből tyukokat mái
 naponis szemlélhetünk Szebenben; mely így ment vég-
 be: Készitének edgy ollyon épületü Kementzét, mi-
 némüben az Egyiptomiak mái napigis tojásllaikat tsu-
 pa tüz melegénél minden tyuk fegedelme nélkül szok-
 ták kikoltetni. Ezen Kementzébe a' fenn nevezett M.
Kisasszonyok tolyásfökat rakvánbés edgy *Reamour*
 meleg mérőjét tévén belé, ennek mutatása után, ugy
 alkalmaztatták a' meleget, hogy 32 grádusnál fel-
 lyebb, vagy alább ne fokkal (csak edgy két grádussal)
 járjon, mivel a' tyuk' kotlásra kívántató melegege
 32 grádus. Ezen megirt módszerént vivék, ezen
 mindbelső, mind külső ajándékokra nézve igen szép,
 Böls és okos gazdaszizonyfágra született M. *Kisasszo-*
nyok tökéletességre ezen hallásból tanult: de soha
 még eddig hazánkban nem gyakorlott probát tökéle-
 tességre. Ha valaki a' Nemes 2 Magyar Haza nemes
 indulatu gazdaszizonyai közzül ezzel magát a' maga
 házánál gyönyörködtetni kívánná, ezen M. *Kisass-*
zonyokat tudositván, ennek bővebb környulálállásai-
 rolis az ollyaténakat szivesen tudositani elnem mulat-
 nák. — A' Losontzi Réf. Oskolában olly szép elő-
 menetellel tanulgatnak az ifjak Németül, hogy az
 elejekbe szabott régula sizerént délelött Deákul, dél-
 után Németül már alkalmasint beszélgetnek közönfé-
 gesen. — A' *Sakmin* Hadifergében eddig Hadnagyi
 Tifztséget viselt Birodalombéli Báro *Volhásmi Hem-*
pes Károly Ur, mind a' maga, mind kiváltképpen
Kleinek érdemeiért a' F. Monárkhától Magyar Haza-
 fífág-

híjjal megajándékozttván, a' Magyar Méltóságok
közé számláltatni méltozttatták. —

*Az elkezdett F. Rendeléseknek II Részé t. i. a' Tiszt-
viselők' és a' fizetések állapottjáról.*

A' Vice Ispányokról. A' már valójjal meg-erőjtett
első Vice-Ispányokon kívül; kegyelmesen megenged-
te Ö Felsége az All-Vice-Ispányok' léteket is min-
den Vármegyékben, és egyzersmind azt is kegyel-
messen elvégezte, hogy mind az első, mind a' má-
sodik Vice-Ispányok' Kándidátzióját: a' K. Biztosok
a' F. K. H. T. Tanácsra küldjék, és onnan Ö Fel-
sége eleibe ugy meenyen; minthogy mind az első
mind a' második Vice-Ispányok' ki nevezését és meg-
tevéjét Ö Felsége magánál meg tartotta.

2) *A Notáriusokról.* A' Notáriusi Tiszttség, egy
Fő, egy Vice-Notáriusból és egy Regisztrátorból áll—
A' Notáriusi hivatalt, sem a' Vármegyénél, sem más
Pólgár-Székeknel senki különben el nem nyerheti:
hanem ha már azelőtt magát a' Vármegyéknél elő-
forduló dolgokban gyakorlotta, és a' gyakorlásban
tett szorgalmatoságáról jó bizonyjjáglevelet mutathat.
A' Vármegyéknél, a' Feltételekben, Conceptusokban
való maga gyakorlására, csak az ollyat kell erejtze-
ni; a' ki jó bizonyjjáglevéllel megmutathattya azt,
hogy ő a' ki szabott tudományokat elvégezte, és Né-
metül is tud; és minthogy így lehet reményleni, hogy
az Ifjak magokat erre örömjöt rá adják; ha ugyan a'
Vármegyéknél végben vitt magok gyakorlása nélkül
semmi Tisztjéget nem várhatnak: azért a' nagyobb
Vármegyékben 3, a' kisebbekben pedig 2 fizetést ve-
vő Cancellisták rendeltetnek; mivel a' nélkül is az
ollyan Parantsolatoknak kinyomtatása által, a' mel-
lyek örökké való Sinormértékre szolgálják, a' Vár-
megyéknél való irkálások jobbára el maradnak. A'

Szól-

Szólga-Birák is, a' magok tudositásainak ne a' másfát, hanem magát az Eredeti, Originális irást küldjék fel, a' Felsőbb Székekhez.

3. *A' Fiskálisról* Ennekutánna minden Vármegyénél egy Fiskális fog lenni, a' kinek e' lesz a' kötelessége I-ször: Hogy a' Nemesiég megpróbálásában a' Nemzettség laistromát, Genealogiát, és a' kéttféges Nemes Embertől a' bizonyításra elő állított Emberek bizonyfágtételeit szorosan megvizsgálja; a' tsúpa Nemesítő, vagy Örökféget is adó Királyi Leveleknek, és egyéb seggittlégre elő vett irásoknak természetesi valófágát kikereffe, de tsak rövideden és ugy mint más *Polgári dólgot*, és a' V. Ispánynak s. a' t. Ugy menyen továbbá véghez a' dólóg, a' mint már ezt megirtuk. A' Polgári vétkek felett való pertis a' Fiskális fojtattya, a' melynek szinte ugy, mint más Polgári - dólógoknak a' Vice Ispány előtt kell fojni és el végeztetni, és ugy kell őfztán a' F. Kir. H. T. Tanátshoz a' meg - erőfítetésre fel - küldetni; ámbar ennek is rövideden kell meg - esni: de még is hogy a' Törvénybe idéztetett bünösnek alkalmatosfága és modja légyen, azt, a' mit a' magamentfégeire hafznosnak itél, irásba fel - tenni, és arra meg kívántató erőflégeket elő hozni: a' Fiskális a' vádokat illendő képpen el - készitvén, azt a' bé idéztetett bünösnek odaadja; a' melyre azután a' Vice - Ispány a' végső válafszal járó értelmet ugy mondja - meg; hogy így a' büntetésre rendelt Személlyeknek alkalmatosfágok ne légyen a' Törvény Székek ellen való panaszra; mint ha tudni - illik a' törvény szerént meg nem halgatattván, méltatlanul szenvedték volna a' büntetést. Végére: Köteles a' Jobbágyok panaszszainak fojtatására. és az Urafág földjén lakó panaszólkodóknak, a' kik többnyire a' magoknak való tanáts - adáfókban

magokkal is jöltéhetetlenek, az illendő törvényes utat meg mondani, a' Vice Ispány előtt általmazni az ő okaikat, erőseiket rendbe szedni, egy szóval az ő igaz dólgaikban minden ki - telhető mondon fe-gittségül lenni tartozik, hogy ilyen mondon egy Jobbágyok Prokátora, köteleflégeit a' Vármegyén egészszén bé telyesittse. Ollyankor pedig, mikor a' néki kifiztetőktől férre vitt Jobbágy valami funda-mentom nélkül lévő kívánfágokat akarna formálni: köteleztetik a' Fiskális az ő tévejgéseit neki meg mondani, és jobban elzére adni a' dólgot. — A' Fiská-lisoknak azokban a' 38 Vármegyékben, á' mellyek-ben, a' panaszok' első törvényes utja meg - marad 300 For. fizetések leszen; mintbogy a' magok hi-vatallok mellet, más polgári pereket is folytathatnak; egyéb Vármegyékben pedig minthogy törvény Szé-kek nem léven, más perrel semmit sem érdemelhet-nek, 400 forint fizetést kapnak. — *Vice - Fiscali-sok*, és *Rationum Exactorok* többé egy Várme-gyénel sem lésznek.

4) *A' Helységek' számadásai' meg vizsgálásá-ról.* Ezt ezután olyan formán kell tsinálni; hogy a' Helységek Biráji, a' kiknek külömben is a' Helység jövedelmei folytatására gondjoknak kell lenni, a' pénz bé-szedésre rendeltetett Szeméjektől, minden eszten-dőben, egy az Urafág részéről oda küldetett ember jelenlétében, számot vegyen. Ennek pedig egyenes meg tartására, mind a' Vice Ispány szoros vigyázás-fal légyen, mind az abban a' Kerületben lévő Sólga-biró vigyázzon, ha vallyon a' Helységek ideje korán számoltak é? és akkor mikor a' magok kerületeket körül járják is, fő gondjoknak lenni tartásuk ezt mind egy szálig meg tudni, és a' parantsolat ellen essett fogyatkozások ellen szükséges orvosságot készí-teni.

teni. Az olyan Helyfégeket, a' mellyek' számadásainak meg vizsgálása esztendőrol esztendőre el maradt a' Vice Ispánynak mindjárt bé kell jelenteni, a' ki azt osztán a' F. K. H. T. Tanátsnak meg jelenti.

5) A' Vármegyéknel lévő Kassák Tisztviselőiről. Itten meg marad a' múlt esztend. Feb. 21 napj költ. Fels. rendelés.

Elegyes Tudósítások.

Közelebb irt Levelünkben ama nagy hadi hivatalban volt, Fejedelméhez való hiveségét mesterségesen öszve szőtt font hamisságaival megmotskolt ésmeretes *Laszala*t azzal biztattyuk vala, hogy a' Monárkha visszajöveleig halasztatni fog, a' fejére vont ítélet; de a' mint ujjaban értjük, e' már kimondatott. Ő, mind legnagyobb Spion, edgymásutánn három nap a' szégyen - köven álván, első, és utolsó állása után a' Politzáj kassából mindenkor 50-ent kapván, edgy mély tömlötzbe öszve lántzaltatik; ott egész életében mértékre adott száraz kenyérral tápláltatván, minzen esztendőben az 50 páltzák alá való letlepedésre nap fényre hozatik; mind addig, mig egyszer a' halál rábotolván, elmegy öis a' merre lehet. — Edgy Német levélből olvasom, hogy azok az özvegy Prédikátornék, kik a' Consistoriumtól mint ügyefogyattak beadatnaka' Monárkhától a' pensiora méltoknak ítéltetnek. Mely kegyelmespéldája a' türedelemnek! magok a' Protestáns Fejedelmek is ezt eddig nem gyakorlották! Sot a' Józsefmenyből szállot türedelembéli rendelésinek más személyvállagatást nem esmérő példaitis látjuk naponként; mert a' F. Ts. és K. Akadémiában kiosztott jutalmak kozzul a' másodikat edgy Bétsi Sidonak 14 esztendos fia *Isák Verthájmer* nyeréel a' múlt hónapnak 25-dikén; ki a' rajzolásban tsak nem mindenek felett kitetsző probát adott vala. Ezen *Abrahám* testiserént való szakállos maradéki között, az Au.

stria Birodalomban: nem tudjuk mikor történt példa ez, de ha úgy megyen a' Világ, a' mint elkezdete, és a' jazonokosság tökéletes szabadságot fognyer-
ni magának, ezen minden nemzetek előtt tsömöre-
okozott nemzet, tsak 50 ezrendök alattis fok más
Nemzeteknek fog elejekbe hágni.— Nem meszfe Béts
hez meghala a' napokban edgy megért idejü hajadon-
Leány — aszfzonyka. Ez a' maga gyermekségétől
fogva egész életében a' Lelki-Atyákat szolgálván,
és 3 Plébánusnak és edgy Vicáriusnak hűséges szol-
gálatokat tévén, 14 ezer forintokat gyűjtett vala-
öszve. Most halála óráján, az ő ifjúsága pártájához
ragadott bűneit akarván levásárolni, 12 ezer forin-
tot testála a' Purgátoriumnak a' maga Lelkéért, és a'
maga atyafiainak, kik tsak nem földhezragadott sze-
gények, mindeniknek 100forintot, kirekesztvén edgyet,
kit erre méltatlannak tartvala. Meghalván a' testa-
mentomat, legottan szaladnak az atyafiak edgy Pro-
kátorhoz tanáts kérdeni, hogy vallyon ezen tsudála-
tos testamentomat nem lehetne e' megváltoztatni?
Mond a' Prokátor: a' Tsászár képét viselő pénznek
nem szabad elolvadni, sem más világra menni; azért
a' testamentom erötelen. Kinek vólt nagyobb öröme
mint az Atyafiaknak ezt halván; — de tsak elbámu-
lának midön az itélteték: mivel a' 12 ezer forint
kegyes dolgokra hagyatott, fordittassék a' a' szegények
számára: az atyafiak közül pedig minden külömbfég-
nélkül mindenik 100 for. kapjan. — A' Pruszszas
Király velünk való barátságának nem tökéletes je-
leé ezis, hogy a' Magyar borokért eddig fizetni szo-
kott vámot, megkislebbítvén, a' Frantzia borokat
nagyobb adó alá szoritotta. Az egész Pruszszus Tá-
bor ujj forma Köntösbe ölteztetett, a' Katona verbu-
á, bizonyos határok közzé szorittatott, és a' Tábo-
ozó

rozó helyek, valamint a' megbóldogúlt Király idejében voltak, ugy ennekutánnais megmaradnak, és a' nyári Hadiprobák ugyan azon napokon, ugyan azon sergekéből fognak állani, amint az Oreg Felfégtől fzőkásba vétettek vala. — Ha az alattomban szárnyán repdeső hireknek hinni akarnánk, vagy a' téli penna háboru tavaszi tsendes békefléggel nem biztatna, némely környulálláfok szemléléséből a' hadi dolgokról is volna mit írunk; de mig ezekről bizonyost írhatnánk, nézzuk min jajgat Frantzia Ország? — Amaz egész Európának békeflégét munkálodó, a' következendő világ előttis elfelejthetetlen emlékezetű nagy Minister *Versénes*, a' múlt hónapnak 13 dikára virradólag a' Mennyei Udvar szolgálatyára hivaték. Hagyott maga után 12 Milliom készpénzt. — A' Török az Europai Fejedelmektől tanulván, edgy meggyökeredzett szerzetett minden Birodalmóiban eltörlött. — Szathmár Vármegyében edgy bizonyos Réf. Gyülekezetnek ifju Prédikátora K * * S * * azzal vádoltatván az Öregebb atyáktól, hogy a' Kristusnak tfak edgy Lelkét tanittaná, ki vetették az akolból, ki most Bétsben a' Monárkha előtt folytattya ügyét.

Bétsben a' Gabonának árra e' képpen vagyon:

Mérő	—	—	—	—	—	Garas
A' Buzának	—	42	—	—	—	50 - ig
Rosnak	—	26	—	—	—	30 - ig
Arpának	—	21	—	—	—	25 - ig
Zabnak	—	17	—	—	—	20 - ig